

Bordás István

Sárospatak bemutatkozik az erdélyi városok magyar közösségének

1. A jó gyakorlat kiválasztási szempontjai

A magyarországi önkormányzatok és művelődési intézmények tudatosan törekednek arra, hogy olyan erdélyi magyar közösségekkel teremtsenek kapcsolatot, amely számukban jelentősek, kulturális tevékenységükben erősek. Ennek azonban több akadály is van. Egyrészt nincsenek meg a megfelelő kapcsolatok, másrészt a hazai és az erdélyi települések magyar közösségei keveset tudnak egymás kulturális életéről, történelmi múltjáról.

A turisztikai vonzerővel rendelkező települések részéről szintén igényként jelentkezik, hogy a korábbiakhoz képest jelentősebb számú magyar turistát vonzanak a határon túli magyar lakta területekről.

A kapcsolatok kialakítása szempontjából és saját településünk jobb megismertetése okán lehet ez a program jó gyakorlatnak nevezhető. Megfelel a történelmi és kulturális értékek szakaszerű bemutatása igényének épp úgy, mint a szórakoztatásnak. Egyszerre tartalmaz színvonalas ismeretterjesztő elemeket és kielégíti az igényes szórakoztatás kritériumait.

A fogadó, közösség, kulturális igényeinek kielégítésén túl a programban résztvevő alkotó- és előadós művészeti csoportok közösség fejlődéséhez is hozzájárul.

2. A szervezet(ek)/személy(ek), amely(ek)hez / aki(k)hez köthető a jó gyakorlat

A Művelődés Háza és Könyvtára, Sárospatak, mit az EMKE Északmagyarországi Képviselőlete.

A program szervezője Csatlósné Komáromi Katalin és Bordás István.

3. A jó gyakorlat érdekeltjei

A program érdekeltjei alapvetően két csoportra oszthatók.

A Bemutatkozó település, jelen esetben Sárospatak, közösségi művelődési életében résztvevő aktív tagok. Illetve olyan személyek, akik a település művelődési életét szervezik.

A programba bekapcsolódó művelődő közösségek:

- A Művelődés Háza Kamara Kórusa
- Lorántffy Zsuzsanna Hímző Műhely
- Foltos Pilla Foltvarró Kör
- Bodrog Néptáncgyűttes

A programmal meglátogatott erdélyi városok magyar közösségeinek azon része, aki érdeklődnek az ilyen jellegű igényes programok iránt. Ők általában az városokban működő magyar civil szervezetek közvetlen környezete. Tagsága, vagy állandó programlátogatói.

A programba a következő városok magyar közösségei kapcsolódtak be: Kolozsvár, Szamosújvár, Nagybánya, Nagyszeben, Nagyenyed.

Bekapcsoló szervezetek:

- Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület
- Téka Alapítvány
- Nagybányai Teleki Magyar Ház
- Híd Magyar Kulturális Egyesület
- Dr. Száz Pál Magyar Közösségi Ház

4. A jó gyakorlat célja, tevékenységei

A program átfogó célja az, hogy a magyarországi és az erdélyi magyar közösség tagjai közel kerüljenek egymáshoz azáltal, hogy jobban megismerik egymás kultúráját és történelmét.

Közvetlen cél, hogy az egyes közösségek közvetlenül felvegyék egymással a kapcsolatot. Esetleg a közös értékek mentén a programon túl is közös akciókat dolgozzanak ki.

További közevetten cél, hogy a programon résztvevő közönség, megismerve Sárospatak értékeit, kedvet kapjon meglátogatni a város és környékét.

A program tevékenységei:

A program szervezése a kapcsolatfelvétellel kezdődik. A megcélzott területeken olyan szervezetek kerestünk, amelyek a helyi magyar kultúrát szervezik. Nyilvánvaló, hogy a megfogalmazódott program ötlet után olyan

városokat keretünk meg amelyekben már volt korábban közös program. Ez az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület magyar ház hálózatára terjedt ki.

A fogadókészség tisztázása és az anyagi háttérének megteremtése után következett az előadás forgatókönyvének összeállítása. E tekintetben fontos szempont volt, hogy az igényes szórakoztatás mellett minél többet mutassunk meg a város múltbéli és jelenkori értékeiből. A színpadi jellegű előadást pedig igyekeztünk kiegészíteni olyan látnivalókkal, ami a kézműves alkotók munkáját is bemutatja. Szintén a „könnyebb fogyaszthatóság”, de a történeti hagyományok miatt is, a gasztronómia is szerepet kapott a programban borkóstoló formájában.

Ezután indult el a részvevő csoportok felkészülése illetve a konkrét szervező tevékenység. Mivel a távolságok eléggé nagyok, így csak arról lehet szó, hogy egyszerre több bemutatót szervezzünk egy útvonalon. Megszerveztük az utazást, szállást, étkezést, a bemutatók helyszínének és technikai feltételeinek biztosítását. Előkészítettük a helyi PR tevékenységet. Egységes plakátot és szórólapot terveztünk, melyet előre elküldtünk a helyszínekre.

A program a következő módon zajlott:

A kezdés megelőzően az alkotó művészeti körök kiállításokat készítettek munkáikból. Illetve bemutatókat tartottak az érkező közönségnek.

Az előadás vázlatos forgatókönyve:

- Rövid köszöntők
- Sárospatak a történelmi város - vetített képes előadás
- Kórus produkció (népdalfeldolgozások)
- Néptánc produkció
- Sárospatak az iskola város - vetített képes előadás
- Diákanekdoták
- Kórus produkció (pataki diákdalok)
- Sárospatak a kultúra magyar városa - vetített képes előadás
- Néptánc produkció
- Borkóstolás

A programot többnyire hosszúra nyúló borozós beszélgetés követte a helyi közösség tagjaival.

A „fellépéseken” túl természetesen az utazó közösségeknek volt módja megnézni a meglátogatott városok nevezetességeit is. E tekintetben az említésre méltó, hogy az idegenvezetést a helyi közösség tagjai vállalták.

Ők egészen más szempontok szerint mutatták be a magyar emléket, mint egy hivatásos idegenvezetés.

5. A jó gyakorlat által érintett területek

A program alapvetően két művelődési terület érint. A nem formális tanulás (ismeretterjesztés) és közösségépítés. Mindezeket elsősorban a közösségi megközelítésből. A konkrét lebonyolítás során az egyes művelődő közösségek ismeretek adtak át Sárospatakról illetve az itt folyó kulturális tevékenységről. De a látogatások során ők maguk is ismereteket szereztek a határon túli magyar lakta területek kultúrájáról és az az ott élő magyar közösségek életéről.

A közösségek épülésnek több rétege is kibontakozott. Egyrészt a megvalósító művelődő közösségek belső kohéziója nőtt. Ugyanakkor az egymás munkáját kevésbé ismerő közösségek is közelebb kerültek egymáshoz az előadás megvalósítása és a közös utazás által. Mindezekeken túl a magyar-magyar kapcsolatok is erősödtek megismerkedés és bemutatok értékek által.

6. A jó gyakorlat területi hatóköre

A program megvalósítása alapvetően két települést közösségét érinti. A szervezés körülményeinek praktikussága ugyanakkor azt feltételezik, hogy több egymást követő „előadást” célszerű megszervezni. Jelen esetben a hatókör kiterjed ugyanakkor a magyar-magyar kapcsolatok egyik lehetséges irányára az erdélyi magyarság közösségeire. Nyilvánvaló, hogy egy testvér települési kapcsolat esetében ez csupán két települést érinthet.

7. A jó gyakorlathoz szükséges feltételek

A legfontosabb szakmai feltétel az, hogy egy településnek, vagy művelődési intézménynek legyenek olyan művelődő közösségei, amelyek elegendő és jó minőségű produkciót képesek kiállítani. Bár a történelmi múlt nagy előnyt jelenthet, de nem feltétlenül szükséges. Mi több hosszú időre visszanyúló múlttal nem rendelkező település (intézmény) esetében a program maga is egy belső identitás erősítő töltést adhat az azt létrehozóknak.

Tárgyi feltételek tekintetében két oldalról kell vizsgálni a programot. A szervezők utazók esetében a produkció közvetlen tárgyi szükségletei fontosak. Kiállítandó tárgyak, viseletek, fellépő ruhát. A bemutatóhoz szükséges kellékek. Az utazás körülményeit is meg kell teremteni. Fontos lehet saját laptop biztosítása. Ilyen esetben nem kerülhetünk bajba pl. a fájl formátumokkal és a kábelekkel. A fogadó fél esetében egy megfelelő méretű terem szükséges. Hangosítással és vetítési lehetőséggel. Színpad nem feltétlenül szükséges.

A program megvalósítása költséges. Főleg az utazás és szállás jelent nagy kiadást. Ennek jelentős csökkentése csak abba az esetben lehetséges, ha a program megvalósítása olyan települések között történik, amelyek nincsenek túl nagy távolságban egymástól.

8. A jó gyakorlat eredményei, hatásai

A program közvetlen eredménye, hogy egymás kultúrájáról és történelméről keveset tudó magyar közösségek jobban megismerik egymását. Szintén közvetlen hatásnak tekinthető az egyes művelődő közösségek belső kohéziójának erősödése.

A legfontosabb, hosszú távú eredmény a nemzeti identitás erősödése. A határokkal elválasztott magyar közösség összetartozás érzésének ébrentartása, kialakítása.

9. A jó gyakorlat fenntarthatósága

Miután a program megvalósítása viszonylag nagy anyagi ráfordítást igényel, a fenntarthatóság elsődleges feltétele a források biztosítása. Abban az esetben, ha több lábon álló finanszírozást sikerül kialakítani ez nem lehetetlen. A helyi önkormányzat, pályázati források és szponzorok bevonása lehetséges megoldás.

10. A jó gyakorlat adaptálhatósága

A program több kifutás menté adaptálható. Jól használható lehet például olyan önkormányzatok esetében, akik erdélyi tervér települést keresnek. Ez a bemutatkozási metódussal létrehozott produkció lehet például egy szimbolikus lépése is a kapcsolat kialakításnak. A kölcsönös szervezésben, szintén nagy lehetőségek rejlenek. A lebonyolítás nem is feltétlenül kell, hogy határon túli és magyarországi településeket érintsen. Lehet az országon belül is alkalmazni.

Lehetséges a program további adaptációja kulturális turizmus megközelítésben is. Egy a kulturális turizmus számára értékes terület promóciója egy olyan eszközt kaphat, amely nem megszokott és közvetlen értéküzenetek küld a potenciális látogatók felé.